

**Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Міністерства освіти і науки України**

**Електронне наукове видання
«Порівняльно-аналітичне право»**

№ 5, 2018

**Ужгородський національний університет
Ужгород 2018**

Порівняльно-аналітичне право – електронне наукове фахове видання юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:	Бисага Юрій Михайлович – доктор юридичних наук, професор
Заст. гол. редактора:	Бєлов Дмитро Миколайович – доктор юридичних наук, професор
Відповідальний секретар:	Рогач Олександр Янович – доктор юридичних наук, професор
Члени редакційної колегії:	Бедь Віктор Васильович – доктор юридичних наук, професор; Білаш Олександр Володимирович – доктор теології, кандидат юридичних наук, доцент; Гайніш Едіта – доктор права, доктор філософії у сфері права (Словацька Республіка); Громовчук Мирослава Володимирівна – кандидат юридичних наук, доцент; Дрозд Олексій Юрійович – доктор юридичних наук, доцент; Жежихова Мартина – кандидат юридичних наук (Словацька Республіка); Лазур Ярослав Володимирович – доктор юридичних наук, професор; Лемак Василь Васильович – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України; Мраз Станіслав – доктор юридичних наук, професор (Словацька Республіка); Рогач Іван – кандидат юридичних наук (Словацька Республіка); Севрюков Олександр Павлович – доктор юридичних наук, професор (Російська Федерація); Семерак Олександр Созонович – кандидат юридичних наук, професор; Сідак Микола Васильович – доктор юридичних наук, професор; Станіш Пьотр – доктор права, професор (Республіка Польща); Ступник Ярослав Валерійович – кандидат юридичних наук, доцент; Уканов Казбек – доктор юридичних наук, професор (Республіка Казахстан); Фазикош Василь Георгійович – кандидат юридичних наук, професор; Федоренко Владислав Леонідович – доктор юридичних наук, професор; Шекк Олена Олександрівна – кандидат юридичних наук, доцент (Російська Федерація); Ярема Василь Іванович – доктор економічних наук, професор.

Видання «Порівняльно-аналітичне право» включено до переліку наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з юридичних дисциплін.

Наказ Міністерства освіти і науки України № 463 від 25 квітня 2013 р.

Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право» включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща)

*Рекомендовано до опублікування Вченою радою
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 11 від 19.11.2018 року*

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ ТУРЕЧЧИНИ: СТРУКТУРА, ОБОВ'ЯЗКИ ПОВНОВАЖЕННЯ

NATIONAL POLICE OF TURKEY: STRUCTURE, OBLIGATIONS OF AUTHORITY

Бостан С.К.,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного, адміністративного
та трудового права юридичного факультету
Інституту управління та права
Запорізького національного технічного університету

Бессонова Д.А.,

студентка магістратури
юридичного факультету Інституту управління та права
Запорізького національного технічного університету

У статті розкрито структуру поліції Турецької Республіки, визначено її обов'язки та повноваження, розкрито специфіку реалізації в адміністративній, політичній та судовій сферах, показано можливості деяких департаментів національної поліції ефективно відповісти на такі сучасні виклики, як тероризм.

Ключові слова: структура, обов'язки, повноваження, Туреччина, поліція, національна поліція, тероризм.

В статье раскрыта структура полиции Турецкой Республики, определены ее обязанности и полномочия, раскрыта специфика их реализации в административной, политической и судебной сферах, показаны возможности некоторых департаментов национальной полиции эффективно ответить на такие современные вызовы, как терроризм.

Ключевые слова: структура, обязанности, полномочия, Турция, полиция, национальная полиция, терроризм.

The article describes the structure of Turkish police, defines its duties and powers, reveals the specifics of their implementation in administrative, political and judicial spheres, and shows possibilities of some departments of the national police to respond effectively to such modern provocations as terrorism.

Key words: structure, responsibilities, authority, Turkey, police, national police, terrorism.

Постановка проблеми. Науковий інтерес до правоохоронних органів зарубіжних країн, зокрема поліції, в Україні завжди був великий. Про це свідчить створена насамперед науково-педагогічними працівниками навчальних закладів системи МВС літературно-джерельна база, в якій відображений цей аспект проблеми. Але слід зазначити, що предметом безпосереднього дослідження в них є переважно правоохоронні органи розвинутих країн, країн Євросоюзу, серед яких і деякі сусіди України. Однак серед останніх немає нашої південної сусідки – Туреччини, досвід правоохоронної діяльності якої має для нас не менше, а більше практичне значення, ніж деяких західних сусідів. Це зумовлено насамперед схожою соціально-політичною ситуацією (спроба державного перевороту в липні 2016 р., нестабільна політична ситуація, надзвичайний стан, війна на кордонах із Сирією та Іраком, високий криміногенний рівень зумовлений постійними терактами, намагання турецьких курдів отримати автономію тощо), що потребує регулювання поліцейськими заходами, зокрема у випадках протестних мітингів, терористичних операцій, нелегальної міграції тощо. Наведені паралелі вказують на практичну значущість цієї проблеми, на необхідність глибшого її вивчення.

Аналіз останніх досліджень. У необхідності її дослідження переконує також ступінь наукової розробленості. З упевненістю можна казати, що правоохоронна тематика стосовно Туреччини у вітчизняній науковій літературі не знайшла належного відображення, адже ті певні напрацювання, які сьогодні є, – це деякі наукові та публіцистичні матеріали російською (П.Н. Бирюков [1]) та англійською (С. Ілдіз [23], Б. Сейкір та Ж. Зірліоглу [13]) мовами. Цілком зрозуміло, що зазначена тематика достатньо широка висвітлена в турецькомовній літературі, але вона ще не опрацьована вітчизняними науковцями.

Мета статі. Спираючись саме на турецькомовну нормативно-правову та літературну базу, ми поставили собі на меті дати характеристику поліції Туреччини (як одно-

го з головних правоохоронних органів країни), визначити її структуру, обов'язки та повноваження в різних сферах правоохоронної діяльності

Виклад основного матеріалу. Предметом дослідження є національна поліція, яка (разом із жандармерією та береговою) входить до складу Міністерства Внутрішніх Справ Турецької Республіки. Управлінською структурою національної поліції є Генеральний директорат, який складається з Центральної організації та територіальних підрозділів. На чолі Директорату стоїть Генеральний директор. Йому допомагають п'ять заступників, які очолюють кілька департаментів. Таких департаментів нараховується 8 оперативних та 21 неоперативний.

До оперативних департаментів належать департаменти: 1) для боротьби з контрабандою та організованою злочинністю; 2) антитерористичний; 3) охорони; 4) розвідки; 5) громадського порядку; 6) безпеки; 7) спеціальних операцій; 8) дорожнього руху. До неоперативних: 1) безпеки; 2) архівів і документації; 3) авіаційний; 4) громадянської оборони; 5) зв'язку; 6) комп'ютерний та мережевий; 7) будівельний; 8) аудиту; 9) права; 10) освіти; 11) міжнародних відносин; 12) судової експертизи; 13) охорони здоров'я; 14) інтерпол; 15) контролю і запитів; 16) управління фінансами; 17) кадрів; 18) ЗМІ та зв'язку з громадськістю; 19) захисту біженців та прикордонної охорони; 20) соціальних послуг; 21) стратегічний. Оперативні департаменти мають право виконувати та ініціювати операції з питань, що входять до їх компетенції, а неоперативні департаменти здебільшого виконують офісну допоміжну, наприклад, освітянську, кадрову роботу тощо [23, р. 66–68].

Структура центральних і регіональних поліцейських сил визначається підрозділами із забезпечення правопорядку, які діють у межах адміністративної системи і виконують свої обов'язки, підпорядковуючись цивільній владі і будучи під її контролем. Центральна організація національної поліції – Головне Управління Безпеки в Анкарі (тур. Emniyet Genel Müdürlüğü) – підпорядковується

Міністерству внутрішніх справ, а керівники поліцейських органів у 81 провінціях та 957 районах – губернаторам провінцій (vali) і главам районів (kaymakam).

Обов'язки поліції різноманітні, вони регламентуються насамперед базовим Законом № 2559 «Про обов'язки та повноваження поліції» (далі – Базовий закон) [12], але в другій його статті закріплено, що поліція несе відповідальність за загальну безпеку та має виконувати обов'язки, прописані в інших законах, зокрема в Законі № 6136 «Про вогнепальну зброю та іншу зброю» [5], Законі № 5442 «Про провінційну адміністрацію» [8], Законі № 5682 «Про паспорти» [11], Законі № 7201 «Про захист» [14], в Законі № 3201 «Про безпеку» [7]. У статті 8-й останнього закону визначено, що обов'язки поліції виконуються в адміністративній, політичній та судовій сферах.

У статті 9 Базового закону «адміністративна» поліція визначається як орган, який зобов'язаний забезпечити внутрішній і громадський порядок. Вона має запобігти виникненню злочинів під час виконання своїх адміністративних обов'язків, організовуючи патрулювання або створюючи контрольно-пропускні пункти у можливі місця скоєння злочину. У профілактичних цілях поліцейські можуть здійснити перевірку та ідентифікацію осіб у громадських місцях, контролювати тих, що підозрюються в скоєнні злочину. Вони також забезпечують порядок на зібраннях, демонстраціях та мітингах, даючи вказівки у відповідні соціальні органи, допомагають хворим, сиротам, безпорадним людям на вулиці.

Що стосується обов'язків національної поліції в політичній сфері, то вони зумовлені змістом статті 5 Конституції Туреччини, яка визначає основні цілі та обов'язки держави: збереження незалежності і цілісності Турецької нації, неподільності країни, Республіки і демократії, забезпечення добробуту, миру і щастя окремих людей і суспільства; боротьба за усунення політичних, економічних і соціальних перешкод, які обмежують основні права і свободи особистості способом, несумісним із принципами справедливості і соціальної держави, заснованою на визнанні правових норм; забезпечення необхідних умов для матеріального і духовного розвитку особистості [19].

Виходячи з цього, обов'язком національної поліції в цій сфері є здійснення профілактичних та захисних заходів щодо країни, нації і політичної цілісності, конституційного ладу і загальної безпеки. «Політична» поліція веде боротьбу зі шкідливими й антиурядовими особами всередині країни, здійснює боротьбу проти шпигунських, пропагандистських і саботажних дій, які діють у цілях іноземної держави, збирає інформацію для запобігання таких антиполітичних подій. Окрім цього, обов'язки поліції в політичній сфері полягають у контролюванні страйків та блокувань, діяльності асоціацій, профспілок, а також політичних партій, контролі іммігрантів і біженців, запобіганню «проведення паспортів» через прикордонні служби тощо. Водночас такі дії поліції не мають порушувати норми статті 12 Конституції Турецької Республіки щодо захисту громадян, особистості, недоторканності, основоположних прав і свобод. Зважаючи на це, будь-які факти пропаганди і діяльності таємних організацій проти державної безпеки мають передаватися в суд із відповідними юридичними доказами [6, с. 215–238].

Судові обов'язки національної поліції полягають у тому, щоб діяти відповідно до наказів і вказівок судових органів зі збирання доказів злочину, виявити та затримати підозрюваних, зробити відповідні запити, здійснити інші передбачені законодавством дії. Діяльність поліції у цьому плані, як зазначає А. Аккая, має особливе значення, адже вона сприяє ідентифікації злочину, затриманні порушника під час розслідування, поясненню суті скоєного злочину в судовому засіданні, визначенню міри покарання злочинців або ж виправданню невинних. Захист, збирання й оцінка матеріальних доказів під час розслідування злочину і місця злочину є одним із найважливіших обов'язків системи кримінального правосуддя і впливає на її основу» [4, с. 291–324].

Щодо повноважень національної поліції Туреччини, то вони також визначені в Законі № 2559 «Про обов'язки та повноваження поліції». Якщо узагальнити, то їх можна поділити на дві основні групи. До першої групи належать превентивні повноваження, які спрямовані на виконання обов'язків щодо попередження злочинів. Для використання цих повноважень наявність факту скоєного злочину не є обов'язковою. У Базовому законі вони конкретизовані як патрулювання, розвідка і перехват. В іншу групу повноважень уходять судові, які використовуються поліцією під час скоєння або вже скоєного злочину: перевірка місця злочину, пошук інформації, ідентифікація осіб, прослуховування зв'язку, конфіденційний моніторинг, пошук і одержання доказів [22, с. 127–139].

Але перелік повноважень поліції набагато ширший ніж визначений у цьому базовому законі. Якщо дивитись на цю проблему через призму практичних потреб сучасної України, то докладніше зупинимось на повноваженнях турецької поліції щодо боротьби з тероризмом. Тероризм сьогодні став складником суспільних процесів, який суттєво загрожує не тільки національній, а й міжнародній безпеці. Поодинокі прояви тероризму в окремих країнах (недавній теракт у Страсбурзі 11.12.2018 р.) сьогодні в деяких регіонах світу переросли у масове явище. Найбільші сучасними осередками є Сирія та Донбас, де спостерігається підвищений рівень терористичної активності таких угруповань, як «Ісламська держава» та «ЛНР» і «ДНР». Оскільки це негативне явище розповсюджується на прилеглі території, то цілком зрозумілою є тенденція зростання рівня терористичних актів на них. Про це говорить зокрема той факт, що суміжні з цими територіями такі країни, як Туреччина та Україна у 2017 році посіли дев'яте та сімнадцяте місця у світовому рейтингу тероризму відповідно [21].

У Туреччині Законом № 3713 «Про боротьбу з тероризмом» [15] відповідальність за боротьбу з тероризмом та забезпечення національної безпеки теж покладається на турецьку національну поліцію. Вона має здійснити збір і аналіз розвідувальних даних про терористичну діяльність, розслідувати терористичні злочини і проводити тактичні операції проти терористичних організацій.

Ця правоохоронна діяльність здійснюється трьома окремими департаментами в структурі національної поліції: департаментом розвідки, контртерористичним департаментом та департаментом спеціальних операцій. Ці департаменти мають структуру як на центральному, так і на провінційному рівнях: центральні департаменти знаходяться в Головному штабі турецької Національної поліції, розташованому в Анкарі, а відділення – в провінціях та округах [17].

Департамент із боротьби з тероризмом відповідає за розслідування злочинів, пов'язаних із тероризмом, відповідно до турецького законодавства. Він розслідує терористичні акти, збирає докази, затримує підозрюваних у скоєнні терористичних злочинів, займається інформаційно-пропагандистською діяльністю на рівні громад та запобігає вербуванню громадян із боку терористичних організацій.

Департамент розвідки зосереджений на збиранні кримінальної інформації та інформації з питань безпеки всередині Туреччини. Він відповідає за збір і аналіз розвідувальних даних, що стосуються тероризму, організованої злочинності і злочинів проти державної безпеки. Він також поширює зібрані дані серед відповідних оперативних підрозділів для прийняття таких подальших заходів, як судові розслідування та тактичні операції. На відміну від загальної служби національної поліції в містах Туреччини, департамент розвідки уповноважений збирати дані по всій країні, зокрема як у міських, так і сільських районах. Його

співробітники також беруть участь міжнародній співпраці в галузі безпеки, боротьби з тероризмом і обмінюються розвідувальними даними з поліцейськими установами-партнерами через свою секцію з міжнародних відносин.

Департамент спеціальних операцій є спеціальним контртерористичним підрозділом, якому доручено проводити тактичні операції проти терористичних об'єктів у міських і сільських районах із використанням спеціальної зброї, обладнання та тактики. Члени групи спеціальних операцій також іноді беруть участь в операції з порятунку заручників. Співробітники департаменту спеціальних операцій мають високу професійну підготовку в галузі застосування вогнепальної зброї та методів порятунку заручників.

Ці три департаменти тісно співпрацюють у здійсненні своїх контртерористичних функцій. Розвідувальні дані (зібрані і проаналізовані департаментом розвідки) передаються в контртерористичний департамент для таких подальших дій, як кримінальне розслідування справ про тероризм і арешт підозрюваних у скоєнні таких злочинів. У разі виникнення ситуацій, пов'язаних із можливістю збройних сутичок між поліцією і терористами, «підключаються» підрозділи департаменту спеціальних операцій. Між цими трьома департаментами на національному та місцевому рівнях здійснюється також постійний обмін інформацією про терористичні загрози.

Турецька національна поліція надає великого значення міжнародним відносинам і співробітництву зі своїми іноземними партнерами. Будучи одним із перших і найстаріших членів Інтерполу (з 1930 року), Національна поліція Туреччини бере участь у міжнародному співробітництві в боротьбі з організованою злочинністю, насамперед із тероризмом [9]. Туреччина, яка майже 30 років боролася з усіма видами тероризму, активно співпрацює в цій справі з міжнародними та національними організаціями, ділиться своїм досвідом. Таким показовим заходом (своєрідним «тренінгом» протидії тероризму) був Стамбульський Саміт НАТО, який відбувся 28–29 червня 2004 року [10]. Для забезпечення його безпеки було задіяно 27 610 осіб, зокрема 20 437 поліцейських Стамбульського директорату безпеки та 7 173 співробітники столичного Генерального директорату безпеки [20].

Важливу роль у міжнародному антитерористичному співробітництві відіграє департамент з боротьби з тероризмом. Він організовує міжнародні тренінги, навчальні курси, які охоплюють такі теми, як базова підготовка з боротьби з тероризмом; радикалізація, яка веде до тероризму, та необхідні превентивні заходи; інформування громадськості та заходи щодо попередження насильницького екстремізму; боротьба з терористичними організаціями, які зловживають релігією; управління кризовими ситуаціями під час терористичних актів, протидії фінансуванню тероризму тощо [16].

У рамках угод про співробітництво в галузі безпеки, підписаних між Туреччиною і зарубіжними країнами, національна поліція активно обмінюється розвідувальними даними щодо тероризму зі своїми міжнародними партнерами, проводить спільні слідчі та оперативні заходи проти терористів і терористичних організацій [17].

Вищезазначене стосується й України, з якою у Туреччині підписано кілька угод у цій галузі. Так, 2 квітня 2004 року був підписаний спільний план дій між Кабінетом Міністрів України та Урядом Турецької Республіки з розширеного співробітництва, в якому сторони зобов'язалися у подальшому посилювати свою співпрацю для запобігання, припинення та виявлення терористичних актів [2]. Також результатом підписання цього документа є щорічні зустрічі Міністрів закордонних справ, на яких розглядаються досягнуті результати, здійснюється обмін інформацією щодо вирішення регіональних або двосторонніх проблем. Ще більше можливостей для такого співробітництва відкрила «Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Турецької Республіки про співпрацю правоохоронних органів» від 28.07.2010 р., стаття 5 якої містить широкий перелік спільних заходів у боротьбі з тероризмом [3].

Висновки. Підсумовуючи, ми ще раз хочемо підкреслити, що правоохоронна тематика (і не тільки щодо Туреччини) незаслужено знаходиться за межами інтересів вітчизняних науковців. Визначений обсяг статті не дає можливості розкрити всі аспекти, пов'язані з поліцією Туреччини, але її «рамковий» характер дозволяє визначити перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Для створення цілісної і всебічної картини цієї проблеми доцільно було б глибше дослідити:

- а) організаційно-правові основи турецької поліції, таких її структурних формувань, як жандармерія та берегова охорона;
- б) систему підготовки поліцейських кадрів;
- в) діяльність різних підрозділів поліції, зокрема «турецької», якої у нас практично немає;
- г) державний та громадський контроль за діяльністю поліції Турецької Республіки.

Прискіпливої уваги потребує поліція Туреччини останніх років, починаючи зі спроби державного перевороту в липні 2016, коли саме національна поліція «допомогла» Президентові Туреччини Реджепу Ердогану утримуватись при владі. Після цього правовий статус національної поліції суттєво змінився, але зміни в законодавстві сприймаються критично, як такі що можуть сприяти, з одного боку, обмеженню прав і свобод турецьким громадянам, а з іншого – авторитаризації влади. Оскільки з перетворенням Туреччини в президентську республіку (червень 2018 р.), тобто із зосередженням виконавчої влади в руках президента, така небезпека є, то необхідність дослідження специфіки діяльності турецької поліції в цих умовах ще більше актуалізує визначену нами проблему.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бирюков П.Н. Полиция государств мира – Полиция Турецкой Республики. Евразийский юридический журнал. 2010. № 3 (22). С. 112–114.
2. Спільний план дій між Кабінетом Міністрів України і Урядом Турецької Республіки з розширеного співробітництва від 02.04.2004 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/792_039.
3. Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Турецької Республіки про співпрацю правоохоронних органів від 28.07.2010 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792_076.
4. Akkaya A. Adalet Bakanlığına Bağlı Adil Polis Teşkilatının Kurulabilme Olasılığı Üzerine. Polis Dergisi, 2003. №9 (36). S. 291–324.
5. Ateşli silahlar ve diğer silahlar hakkında: Türkiye Cumhuriyeti Kanunu № 6136 itibaren 10 temmuz 1953 y. değişikliklerle / Türkiye Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu. URL: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.6136.pdf>.
6. Erkul H. Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasasına Göre Polisin Görevleri, Polis Dergisi, 2003. № 9 (37). S. 215–238.
7. Güvenlik hakkında: Türkiye Cumhuriyeti Kanunu № 3201 itibaren 4 haziran 1937 y. değişikliklerle / Türkiye Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu. URL: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.3201.pdf>.
8. İl İdaresi Hakkında: Türkiye Cumhuriyeti Kanunu № 5442 itibaren 31 temmuz 1949 y. değişikliklerle / Türkiye Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu. URL: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.5442.pdf>.
9. Interpol Turkey. 2015. URL: <http://www.interpol.int/Membercountries/Europe/Turkey>.
10. Istanbul Summit Communiqué. URL: <https://www.nato.int/docu/pr/2004/p04-096e.htm>.
11. Pasaportlar hakkında: Türkiye Cumhuriyeti Kanunu № 5682 itibaren 15 temmuz 1950 y. değişikliklerle / Türkiye Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu. URL: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.5682.pdf>.

12. Polisin görev ve yetkileri hakkında: Türkiye Cumhuriyeti Kanunu № 2559 itibaren 4 temmuz 1934 y. değişikliklerle / Türkiye Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu. URL: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.2559.pdf>.
13. Seker B., Zirhlioglu G. An evaluation of the relationship between burnout, job satisfaction and life satisfaction among police officers in Van Police Department. Turkish Journal of Police Studies. 2009. № 11(4). P. 1–26.
14. Tebligat Kanunu: Türkiye Cumhuriyeti Kanunu № 7201 itibaren 11 şubat 1959 y. değişikliklerle / Türkiye Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu. URL: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.7201.pdf>.
15. Terörle mücadelede: Türkiye Cumhuriyeti Kanunu № 3713 itibaren 12 nisan 1991 y. değişikliklerle / Türkiye Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu. URL: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3713.pdf>.
16. Turkey's Contributions to International Community's Efforts to Fight Terrorism. URL: http://www.mfa.gov.tr/turkey_s-contributions-to-international-community_s-efforts-to-fight-terrorism.en.mfa.
17. Turkish National Police International Relations Department. Ankara. URL: <https://www.egm.gov.tr/ru/Dkmanlar/TNP.pdf>.
18. Turkish National Police. (2014). Terrorism. URL: <http://www.egm.gov.tr/EN/Pages/terrorism.aspx>.
19. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası: Türkiye Cumhuriyeti Kanunu № 2709 itibaren 18 ekim 1982 y. değişikliklerle sonrakı değişikliklerle / Türkiye Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu. URL: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf>.
20. Uluslararası Terörizm Karşı Alınması Gereken Tedbirler. URL: http://www.giresun.pol.tr/Sayfalar/teror_terorizm.aspx.
21. University of Maryland, Institute for Economics and Peace: Global Terrorism Index.2017. URL: <http://visionofhumanity.org/app/uploads/2017/11/Global-Terrorism-Index-2017.pdf>.
22. Yenisey F. Yeni Arama Hukukumuz. Polis Dergisi, 2003, №9 (37). S. 127–139.
23. Yıldız S. Determinants of the well-being of police officers in the Turkish National Police, Unpublished Doctoral Dissertation. Florida: University of Central Florida Orlando, 2008. 179 p.

УДК 347.73

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВРЕГУЛЮВАННЯ ПОДВІЙНОГО ОПОДАТКУВАННЯ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ОКРЕМИМИ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ

LEGAL ASPECTS OF DOUBLE TAXATION REGULATION BETWEEN UKRAINE AND CERTAIN FOREIGN COUNTRIES

Гарбінська-Руденко А.В.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри фінансового права*Національного університету державної фіскальної служби України*

Статтю присвячено окремим аспектам врегулювання подвійного оподаткування між Україною та деякими зарубіжними країнами. Особлива увага приділяється уникненню подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень стосовно податків на доходи і майно. Розглядається значення міжнародних податкових конвенцій для правового регулювання уникнення подвійного оподаткування в Україні.

Ключові слова: подвійне оподаткування, міжнародні конвенції, податкова угода, майно, дивіденди, платник податку.

Статья посвящена отдельным аспектам урегулирования двойного налогообложения между Украиной и некоторыми зарубежными странами. Особое внимание уделяется избеганию двойного налогообложения и предупреждению налоговых уклонений относительно налогов на доходы и имущество. Рассматривается значение международных налоговых конвенций для правового регулирования избегания двойного налогообложения в Украине.

Ключевые слова: двойное налогообложение, международные конвенции, налоговое соглашение, имущество, дивиденды, налогоплательщик.

The article is devoted to separate aspects of the regulation of double taxation between Ukraine and some foreign countries. Particular attention is paid to avoiding double taxation and preventing tax evasion with respect to taxes on income and property. The importance of international tax conventions for the legal regulation of avoidance of double taxation in Ukraine is considered.

Key words: double taxation, international conventions, tax agreement, property, dividends, tax payer.

Подвійне оподаткування є негативним явищем, яке не лише характеризується обкладанням платника податку непомірним податковим тягарем, але й призводить до значних проблем у сфері ефективного регулювання податкових відносин в цілому. Як показує аналіз національного законодавства, натепер ще є прогалини у вітчизняних нормативно-правових актах щодо правового регулювання уникнення подвійного оподаткування, які ще не усунуті, а ті міжнародні договори про уникнення подвійного оподаткування, які уклала Україна, поки що не забезпечують повного гарантування захисту прав, свобод та інтересів платників податків. Саме тому для ґрунтовного розуміння сутності подвійного оподаткування та виявлення шляхів вирішення цієї проблеми, на нашу думку, необхідно проаналізувати досвід врегулювання подвійного оподаткування між Україною та іншими зарубіжними державами.

Дослідження з питань визначення сутності подвійного оподаткування та правового регулювання у сфері уникнення подвійного оподаткування представлене працями різних вітчизняних та зарубіжних науковців. Загалом, правова природа подвійного оподаткування, вдосконалення податкової політики і механізму правового регулювання уникнення подвійного оподаткування відображена в працях Л.І. Вдовіченої, В.М. Суторміної, М.В. Федорова, В.Л. Андрущенко, В.А. Кашина, С.Г. Пепеляєва, М.П. Кучерявенка С.Ф. Сутиріна, О.В. Савицької, О.В. Євсєєва, та інших.

Незважаючи на велику кількість публікацій, є необхідність у подальшому дослідженні досвіду врегулювання уникнення подвійного оподаткування.

Завданням статті є правовий аналіз досвіду врегулювання подвійного оподаткування між Україною та іншими зарубіжними країнами.